

UNITAT 3

TEMA: La democràcia actual

FETS, CONCEPTES I SISTEMES CONCEPTUALS

- 1- Sistemes democràtics actuals
- 2- Democràcia actual i la representació popular
- 3- Problemes de la democràcia actual. Primer i tercer món
- 4- Democràcia i universalitat
- 5- Virtuts democràtiques

OBJECTIUS

- 1- Conèixer els principals sistemes democràtics, les seves característiques diferenciades, el lloc on existeixen, les condicions de que depenen i els problemes que comporten en relació a altres països
- 2- Conèixer els blocs fonamentals de força en el món actual
- 3- Comprendre la necessitat d'una societat internacional i d'una democràcia amb base mundial
- 4- Viure els valors democràtics i respectar les opinions alienes
- 5- Introduir-se en tècniques de treball noves

PROCEDIMENTS

- 1- Informació a partir de textos (fonts primàries i secundàries)
- 2- Formació de criteris valoratius a partir de les fonts
- 3- Obtenció d'informació a partir de gràfics i mapes
- 4- Obtenció d'informació a partir de fonts visuals

TÈCNIQUES DE TREBALL

- 1- Lectura i identificació de conceptes
- 2- Establiment de relacions
- 3- Treball de recerca de situacions i valors
- 4- Representació gràfica d'estadístiques
- 5- Observació d'una pel·lícula

DURADA DE LA UNITAT:

12 sessions

ACTITUDS, NORMES I VALORS:

- Valorar l'actitud democràtica en front d'altres sistemes de govern.
- Comprendre la interdependència entre democràcia i situació social i econòmica del país.- -
Valorar globalment l'esforç dels governs cap a la democràcia i a la justícia social.
- Extreure pel futur ideals de conducta de la situació mundial actual.
- Valorar les actituds sociables i democràtiques a nivell individual.
- Saber defensar els propis punts de vista.

RECURSOS DIDÀCTICS

A- LECTURA MECÀNICA

- 1- Lectura del text
- 2- Enunciat de paraules desconegudes i copia
- 3- Resposta a exercicis i qüestionaris

B- IDENTIFICACIÓ DE CONCEPTES

- 1- Recerca d'unitats temàtiques bàsiques
- 2- Establiment de relacions concepte-paraula

C- ESTABLIMENT DE RELACIONS

- 1- Emplenat de quadre sobre conceptes bàsics
- 2- Definició i distinció de conceptes

D- TREBALL DE RECERCA

- 1- Recerca de dades
- 2- Organització de les dades recollides
- 3- Elaboració de gràfiques sobre dades estadístiques

E- TROBAR I ORDENAR VALORS

- 1- Descobrir valors a les fonts estudiades
- 2- Confeccionar escales de valors
- 3- Posta en comú dels valors i escales obtingudes
- 4- Debat i discussió

F- OBSERVACIÓ D'UNA PELLÍCULA

- 1- Observació i comprensió de la pel·lícula
- 2- Resposta a qüestionaris sobre comprensió
- 3- Valoració de la pel·lícula

ACTIVITATS D'APRENTATGE

1- *Idees prèvies. Avaluació Inicial*

Activitat 1

- Feu una lectura del text..

Text 1

Tothom està d'acord a reconèixer la Revolució Francesa de 1789 com el símbol del començament d'una nova manera d'entendre la política, basada en la sobirania popular. Però ja se sap que les coses no canvien d'un dia per l'altre i, si bé és cert que la Revolució Francesa va fer caure la monarquia absoluta a França, també és veritat que la democràcia quedava encara molt lluny.

En primer lloc cal dir que la burgesia, com a classe social que havia impulsat la caiguda de l'absolutisme, va ser qui va prendre el poder en l'estat liberal que en resultà. L'expressió d'aquest protagonisme la trobem en la implantació del vot censitari: només podien votar els qui pagaven per sobre d'una determinada quantitat de contribució, és a dir, els rics.

Amb el sufragi limitat a unes classes socials d'interessos semblants, les eleccions es reduïen a la tria de polítics brillants d'entre una assemblea d'il·lustres.

Tot i així aquest estat liberal va ser molt difícil d'implantar. La història política d'Espanya i de tot Europa durant la primera meitat del segle XIX és la història de les lluites, sovint terriblement cruentes, entre absolutistes i liberals. ....

L'extensió del vot a les classes populars canvia profundament el significat de les eleccions: d'escollir els millors, es passa a l'elecció de representants de classes diferents; la pugna política pel poder adquireix així el seu autèntic sentit.

VILARRASSA A. (1986). Les eleccions democràtiques

Activitat 2

Recordeu els conceptes que heu estudiat en les unitats 1 i 2 i utilitzeu-les per contestar ara.

1- Per què fou important la Revolució Francesa?

.....

.....

2- Per què fou important la burgesia per a la formació del Estat Liberal?

.....

.....

3- Què vol dir vot censatari i quins pobles des de l'antigò van fer us d'ell?

.....

.....

4- Per què creus tu que va ser tan difícil aconseguir el vot de les classes populars?

.....

.....

2- Organitzador previ -includor

A) Famílies polítiques

Activitat 1

Llegeix el següent text

Text 1- Les famílies de partits polítics: les dretes i les esquerres.

1. CONSERVADORS.

Van néixer al segle XX, quan els estaments més benestants de la societat van sentir la necessitat de conservar les seves institucions, les seves riqueses i els seus privilegis i tradicions davant les noves reclamacions socials i polítiques de les classes populars; defensen l'ordre, la religió, la família. A Espanya hi van pertànyer les bases del règim franquista i els defensors de la unitat d'Espanya, així com la burgesia tradicional.

2. LIBERALS.

A la fi del segle XVIII i al principi del XIX van ser els protagonistes del pas de la monarquia absoluta a la democràcia parlamentària. Estaven formats per la burgesia més progressista, que consolidà el capitalisme com a sistema econòmic, sistema que els liberals continuen defensant.

3. DEMÒCRATA-CRISTIANS.

Van arribar al poder a molts països europeus després de la Segona Guerra Mundial. Defensen la dignitat i la llibertat de la persona humana i el dret a manifestar-se mitjançant el vot. No accepten els abusos del capitalisme, però tampoc el govern de les classes populars.

4. SOCIALS-DEMÒCRATES.

Al segle XIX defensaven les idees marxistes, però actualment accepten el capitalisme, procurant d'introduir-hi reformes per esmorteir les injustícies socials. Representen les classes mitjanes.

5. SOCIALISTES.

Neixen el segle XIX com a representants de les classes populars i pretenen la defensa d'aquestes contra l'explotació. Tenen com a objectiu el govern dels treballadors, però accepten la propietat privada de les empreses i les llibertats polítiques.

6. COMUNISTES.

Van néixer inspirats pels principis de la Revolució Russa del 1917. Són marxistes i anticapitalistes. Defensen la lluita de classes, la dictadura del proletariat i la propietat col·lectiva dels mitjans de producció. Actualment els corrents anomenats "eurocomunists" aspiren a la construcció del socialisme en democràcia i llibertat, respectant les llibertats polítiques i la propietat privada.

En les descripcions anteriors pots veure les diferents famílies polítiques que estan vigents a Europa actualment.

Activitat 2

Enumera i comenta quins són els trets diferenciadors de cada una d'elles.

Conservadora.....

Liberal.....

etc...

Activitat 3

Situa els partits actuals a Catalunya i a la resta de l'Estat Espanyol en cada una de les famílies polítiques:

Conservadors .....

Liberal .....

Domòcrata-cristians .....

Social-demòcrates .....

Socialistes .....

Comunistes .....

B- Com es constitueix la democràcia

Activitat 1- Feu individualment la lectura dels textos 1 i 2.

Text 1- La Democràcia

La democràcia és un sistema polític força estès en l'actualitat, sobretot en els països capitalistes avançats.

Aquest sistema defensa que el poder ve del poble i és el poble l'únic que el pot ostentar; rebutja, per tant, el poder que procedeix de la força militar, de la riquesa o de la voluntat dels déus.

L'ideal democràtic seria el que en diuen democràcia directa: cada un dels ciutadans hauria de participar directament en totes les qüestions de la societat. Això voldria dir que, per a cada decisió que calgués prendre, s'hauria de consultar a cada un dels ciutadans.

La democràcia directa és fàcil de practicar en petit grup. Si considerem la democràcia com una forma d'organització política en la qual el poder prové de la comunitat, veurem que qualsevol comunitat la pot assumir. A mesura que la comunitat creix, la participació es fa més difícil i, per això, en societats grans se sol recórrer a l'elecció de representants.

La participació directa se substitueix aleshores per la participació en l'elecció d'uns representants que legislen i governen en nom dels qui els han escollit, durant un període de temps determinat. Aquesta és la que anomenem democràcia representativa.

El govern democràtic es legitima pel fet que ha estat elegit pel poble, que és qui té la sobirania. D'altra banda, la periodicitat de les eleccions garanteix que els governants estiguin sota el control de l'opinió pública, que segueix de prop la gestió dels seus representants

Si els governants no són fidels al programa polític que els va fer arribar al poder, és molt probable que no tronin a ser elegits en les properes eleccions.

Així doncs, veiem que les eleccions són un moment fonamental en la vida política d'un estat democràtic. Són l'acte mitjançant el qual els ciutadans elegeixen uns representants per exercir el poder polític.

ARACELI VILARRASA: Les eleccions democràtiques.

Text 2- La Democratització dels Estats. (1871- 1914)

Al llarg del segle XIX, per mitja d'un lent però insistent moviment, un nombre cada vegada més gran d'homes participaren en els assumptes públics, s'interessaren per ells i contribuïren a exercir una certa pressió. Una mica a tot arreu, es pogué veure el "final dels privilegiats" i la pujada de

les "noves classes socials". Això no significà que els ciutadans haguessin de ser iguals. A la pràctica, quedava molt camí per fer.

El gran propietari, el poderós industrial, el banquer, inclús si en les eleccions no disposava més que d'un vot, disposava, per exercir influència sobre la vida de l'Estat, de mitjans que no tenia la gent de condicions socials baixes, encara que no fossin més que les seves relacions personals amb els polítics del moment. No obstant, cada vegada va tenir menys poder per influir en les votacions.

El progrés de l'industrialització, que es va fer obligatori a molts països, portà als humils a descobrir que els seus interessos no coincidien amb els dels notables locals. Es formaren partits radicals o socialistes que reclamaven un millor repartiment de les riqueses. Els ministres cada vegada van ser menys aristòcrates [...].

Aquesta evolució es va realitzar dins d'una gran tranquil·litat. Exceptuant Rússia, a on en tots els terrenys l'evolució fou enraderida [...], els electors escollien diputats i aquests votaven, progressivament, grans lleis reformistes. No obstant, durant aquest període sense revolucions, els revolucionaris s'organitzaren com mai ho havien fet, al entorn de partits socialistes.

J. B. DUROSELLE: Europa de 1815 fins als nostres dies.

Activitat 2- Feta la lectura, intenteu contestar aquest qüestionari:

1- En quins països existeixen normalment els sistemes democràtics?

.....
.....
.....

2- Què vol dir democràcia directa? On s'aplicava a l'antigó?

.....
.....
.....

3- Per què és difícil la seva aplicació ?

.....
.....

4- Quina alternativa pot substituir-la ?

.....

.....

5-Què vol dir l'autora quan diu que el poble legitima el sistema democràtic

.....
.....

6- Com pot aconseguir el poble participar en els afers polítics?

.....
.....
.....

7- Quins problemes ha tingut el poble al llarg de la història ?

.....
.....
.....

8- Quins fets van ajudar al poble a participar en els afers polítics?

.....
.....
.....

Activitat 3- Identificació de conceptes bàsics.

Dels textos que has llegit busca els conceptes més importants

1-

.....
.....

2-

.....
.....

3-

.....

.....

4-

.....

.....

5-

.....

.....

6-

.....

3- Primera baula del pont cognitiu a partir de l'organitzador previ

A- Sistemes democràtics en el nostre món occidental

Activitat 1. Fes una lectura acurada dels textos

Text 1- Els 14 punts del president Wilson

1- Tots els tractats de pau són públics i es ratifiquen públicament; no es pot concertar ni aprovar altres tractats internacionals en secret.

2- Cal total llibertat per navegar en el mar fora de les aigües jurisdiccionals, tant en època de pau com de guerra.

3- Cal eliminar totes les barreres econòmiques i establir la igualtat en les relacions comercials entre tots els països del món que vulguin la pau.

4- Cal reduir al màxim l'armament de cada país.

5- Cal renunciar totalment a totes les colònies que tenen els països .

6- Cal deixar lliure a Rússia perquè assegurí lliurement la seva col.laboració amb la resta de

pobles de la terra i que pugui lliurement escollir les seves institucions polítiques. El tracte que rebí Rússia dels països veïns, en els primers mesos després d'aquest redactat, pot repercutir en la seva trajectòria posterior.

7- Bèlgica ha de ser evacuada i restaurada. Ningú ha de dubtar de la seva sobirania i ha de disfrutar de tota llibertat com qualsevol nació lliure.

8- Tot el territori francès ha de ser evacuat, i les zones que han sofert desperfectes han de ser restaurades.

9- S'han de ratificar les fronteres italianes segons les ratificacions de les nacions.

10- A tots els pobles d'Àustria i d'Hongria cal assegurar-los-hi un lloc com a la resta de les nacions.

11- Els estats balcànics han de conviure amb harmonia i pau. Respectant les seves independències polítiques i econòmiques.

12- A les parts turques de l'Imperi Otomà s'ha d'assegurar l'independència absoluta. Els Dardanels han de ser un pas lliure a tothom.

13- S'ha de crear un estat polac independent.

14- S'ha de crear una Societat General de les Nacions perquè controli la independència i la llibertat de tots els territoris tant dels més grans com dels més petits.

HENRY S. COMMAGER: Documents of American History.

Text 2- Les Democràcies a l'Europa del segle XX.

Entre "democràcia liberal" i "democràcia popular" la contradicció és total. La primera nega a la segona el dret a dir-se democràcia, doncs, pels liberals, la democràcia és el règim que assegura la llibertat i la igualtat; la democràcia s'ha d'estructurar sobre la voluntat popular refrendada pel sufragi universal. La llibertat del sufragi és la garantia de que la voluntat popular serà totalment manifestada. Per tant, les votacions han de ser secretes i amb la pluralitat de partits i de candidatures. S'ha d'aconseguir la total manifestació de tendències encara que siguin moltes vegades contradictòries.

En la democràcia popular solament el partit comunista presenta candidats. L'elector no té oportunitat d'elegir diverses tendències. En general el seu vot no és secret. Teòricament es pot abstenir-se. Però, què passaria si les autoritats ho sabessin?

El partidari de la "democràcia popular" denuncia la "democràcia liberal" com a "règim de classe" on la burgesia capitalista ostenta la part més important del poder. És cert que la llibertat individual està assegurada, però solament per aquells que tenen els mitjans per aprofitar-se d'ella. [...] . Com que per definició aquest és el camí bo, el poble estarà convençut de què el partit té la raó. Solament hi ha veritable democràcia en un règim que actuï afavorint l'interès del poble, i no en un règim en què les masses o el poble, enganyades per la burgesia, no donen sempre la majoria dels seus vots als seus vertaders defensors.

J.B. DUROSELLE: Europa de 1815 als nostres dies.

Activitat 2- En els textos 1 i 2 ens parlen de la democràcia en el món occidental. Reflexionen sobre els seus conceptes

1- Qui fou Wilson? .....

2- Busca informació en un Enciclopèdia sobre la seva vida política i social
.....
.....
.....
.....
.....

3- Per què és important la figura de Wilson en l'establiment del sistema democràtic en el món Occidental?.....
.....

4- Després de quin fet polític-militar és redacten els 14 punts? .....

5- Enumera els principals conceptes de tipus democràtic que podem entreveure en el programa de Wilson

- 1 .....
- 2 .....
- 3 .....
- 4 .....
- 5 .....

6- Creus tu que el programa de Wilson garanteix el sistema democràtic i lliure en el món occidental ..... Tant si estàs totalment d'acord com si no, fes un comentari aportant les teves idees.

.....
.....
.....
.....
.....

.....
7- Quins arguments utilitzen els defensors de la democràcia liberal contra els de la democràcia popular i quins els de la democràcia popular contra els de la democràcia liberal?

.....
.....
.....
.....

8- Emplena aquest quadre

	DEMOCRÀCIA LIBERAL	DEMOCRÀCIA POPULAR
Característiques socials		
Característiques polítiques		
Diferències més acusades		
Països amb aquest règim		

B) *Sistemes democràtics en els països pobres*

Activitat 1- Llegeix acuradament els dos textos

Text 1 - Fragment de Isabel Allende.

Pedro Tercero Garcia, que no es va voler perdre els funerals del seu avi, va aprofitar la sotana manllevada per arengar els treballadors casa per casa i explicar-los que les pròximes eleccions eren la seva oportunitat de deslliurar-se del jou en què havien viscut sempre. L'escoltaven sorpresos i confusos. El seu temps es mesurava per estacions, els seus pensaments per generacions, eren lents i prudents. Només els més joves, aquells que tenien ràdio i sentien les notícies, aquells que de vegades anaven al poble i conversaven amb els sindicalistes, podien seguir la fi de les seves idees.

Els altres l'escoltaven perquè el noi era l'heroï, perseguit pels patrons, però, en el fons, estaven convençuts que deia bajanades.

- Si el patró descobreix que anem a votar pels socialistes , estem ben fotuts- van dir.
- No ho pot saber! El vot és secret- va objectar el fals capellà.

-Això és el que et penses, fill- va contestar Pedro Segundo, el seu pare-. Diuen que és secret, però després saben per qui hem votat. A més, si guanyen els del seu partit, ens trauran al carrer, ens quedarem sense feina. Jo he viscut sempre aquí. Què faria?.

- No us poden fer fora a tots, perquè el patró perd més que vosaltres, si marxeu!- va argüir Pedro Tercero.

- No importa a qui votem, sempre guanyen ells.

- Canvien els vots - va dir Blanca, que assistia a la reunió asseguda entre els camperols.

- Aquesta vegada no podran- va dir Pedro Tercero-. Hi enviaran gent del Partit per controlar les meses de votació i comprovar que segellin les urnes.

Però els camperols desconfiaven. L'experiència els havia ensenyat que la guineu sempre acaba menjant-se les gallines, malgrat les balades subversives que circulaven de boca en boca cantant el contrari. Per això, quan va passar el tren del nou candidat del Partit Socialista, un doctor miop i carismàtic que movia les multituds amb el seu discurs inflamant, ells van observar des de l'estació, vigilats pels patrons que havien muntat un cercle al seu voltant, armats amb escopetes de caça i garrots. Van escoltar respectuosament les paraules del candidat, però no van gosar fer-li ni un gest de salutació, tret d'alguns bracers que hi van anar en colla, proveïts de pals i picots, i el van victorejar fins a esgargamellar-se, perquè ells no hi tenien res a perdre, eren nòmades del camp, vagaven per la regió sense feina fixa, sense família, sense amo i sense por.

I. ALLENDE: La casa de los Espíritus.

Text 2- Fragment del Capital de Marx

William Wood, de nou anys d'edat, tenia set anys i deu mesos quan començà a treballar...entrava al treball tots els dies de la setmana a las sis del de matí i plegava a les nou de la nit...[quinze hores de feina per a un noi de set anys!]", exclamà un informe oficial presentat per la Comissió Reguladora del Treball de Nens de 1863. A altres nens se'ls obligava a començar la jornada de treball a les quatre de la matinada, o a treballar durant tota la nit fins a les sis del de matí. No era estrany el cas de nens de sis anys sotmesos a una jornada diària de quinze hores. "Mary Anne Walkey havia treballat sense descans vint-i-sis hores i mitja, junt amb altres seixanta nenes, trenta d'elles en la mateixa habitació...Un metge, el senyor Keys, arribà massa tard i declarà davant el tribunal que 'Mary Walkey, havia mort per excés de treball en una sala plena de gent..." Desitjós de donar-li a aquest cavaller una lliçó de bones maneres, el president del tribunal sentencià que "la víctima havia mort d'apoplexia", si bé "existeixen raons per a suposar que la seva mort hagi estat accelerada per l'excés de treball en una habitació plena de gent"

KARL MARX, 'El capital' v. I cap VIII

A aquest text de Marx podem afegir-hi que actualment hi ha una explotació semblant en les mines d'or de Mapiri ; que en el departament miner peruà de Madre de Dios, treballen uns 12.000 nens d'entre 10 i 12 anys ; que en Tailàndia es calcula en 800.000 el nombre de menors que es prostitueixen per a atendre el turisme internacional; que segons la OIT (Oficina Internacional del Treball), són 200 milions en tot el món, els nens menors de 15 anys, obligats a treballar en condicions infrahumanes, i que en realitat és possible que siguin molts més.

Activitat 2- Busca informació sobre:

Isabel Allende

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Karl Marx

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Activitat 3

A partir dels textos, busca les diferents unitats conceptuals que en podem deduir

1

.....

2

.....

3

.....

4

.....

Activitat 4

En grups de quatre o cinc alumnes procureu contestar aquestes qüestions:

1.- Quin significat atribueixes a l'actitud dels treballadors en el text de Isabel Allende?

.....
.....
.....

2- Per què els treballadors bracers van victorejar el candidat socialista?

.....
.....
.....

3- Quin conflicte legal es planteja en el text de K Marx?

.....
.....
.....

4- Pot servir el conflicte, per exemple el legal, per resoldre els problemes?, recolzeu-vos en l'exemple del text de Marx.

.....
.....
.....

5- Quines conseqüències hauria tingut una sentència contrària que condemnés als patrons de Mary Anne Walkey?

.....
.....
.....

6- Creieu que aquest és un bon exemple de l'influència exercida pels interessos econòmics sobre la legislació laboral? per què?

.....
.....
.....
.....

7- Tenien raó els comunistes quan deien que només hi pot haver autèntica democràcia quan hi ha igualtat social ? Per què?

.....
.....
.....
.....

8- Quins perills hi pot haver en establir una democràcia en països amb injustícies socials fortes?

.....
.....
.....
.....

9- Hi pot haver democràcia en països on més del 50 de la població és analfabeta? per què?

.....
.....
.....

C) La Colonització i descolonització

Activitat 1- Llegiu atentament els dos textos.

Text 1- Conferència de Bandung: resum dels 10 punts fonamentals.

- 1- Respectar els drets humans fonamentals segons la Carta de les Nacions Unides.
- 2- Respectar la sobirania i la integritat de totes les nacions.
- 3- Reconèixer la igualtat de totes les races i la igualtat de totes les nacions siguin grans o petites.
- 4- No intervenir en els assumptes interns dels altres països.
- 5- Respectar el dret de cada nació a defensar-se individualment.
- 6- Rebutjar tota pressió d'un poble sobre un altre.
- 7- Abstenir-se d'intervenir amb la força contra la integritat de o independència dels pobles.
- 8- Intentar solucionar tots els problemes per mètodes pacífics.
- 9- Estimular els interessos entre les nacions i la seva cooperació.
- 10- Respectar la justícia i les obligacions internacionals.

Grandes Temas Salvat: Colonialismo i neocolonialismo.

Text 2- Els problemes de la descolonització.

En els territoris colonials, les etapes de la descolonització foren sempre problemàtiques i dramàtiques. L'amplitud i la generalització dels fenòmens fan, molt sovint, oblidar la diversitat de les situacions locals. Individus i col·lectius, que estaven lligats a la potència colonitzadora, que havien confiat en les promeses tantes vegades anunciades, molts cops, inclús en les vigílies de la independència, foren destruïts per l'evolució dels aconteixements.

Cada etapa cap a la independència estava plena de víctimes. Als nous Estats s'hi plantejaven nombrosos problemes, de cop i a tot arreu.

Alguns Estats havien adoptat les institucions de tipus occidental; Gran Bretanya havia exportat el seu sistema parlamentari. Aquest model de democràcia britànica que estava adaptat a les societats locals, permetia fer front als problemes de reordenació nacional i de desenvolupament econòmic?. Un cop més hi ha tantes respostes com diferents situacions.

Molt sovint, el traspàs de les institucions anava acompanyat de la "nacionalització". El paper del partit únic, la influència del líder, el creixent poder del exercit en la vida política, la instauració de règims militars i el socialisme africà posen de manifest que els nous Estats seguien una evolució molt semblant i que responia a uns condicionaments socio-polítics. El seu futur polític depenia de la rapidesa amb que instauressin una administració eficaç, i, en conseqüència, de la formació dels seus quadres administratius.

MIEGE: Expansión europea i descolonitzación de 1870 a nuestros días.

Activitat 2- Busqueu informació de

Conferència de Bandung

.....

.....

Països del Sud o del Tercer Món

.....

.....

Activitat 3-

Sobre un planisferi senyaleu els països que van participar en la Conferència de Bandung

Comentari sobre el mapa:

- En quines àrees geogràfiques estan situats?

.....
.....
.....

- Quin tipus de clima tenen?

.....
.....
.....

- Quines religions i creences tenen?

.....
.....
.....

-Quins grups racials ocupen la majoria d'aquests territoris?

.....
.....
.....

Activitat 4-

Enumera i comenta les principals reivindicacions dels 10 punts de la Conferència de Bandung.

1-

.....
.....

2-

.....
.....

3-

.....
.....

4-

.....
.....

5-

.....
.....

Activitat 5-

El text de Miège ens parla la descolonització: Què fou la descolonització?

.....
.....

- Quin continent del nostre planeta fou el més afectat? .....

- Quins són els principals problemes en que es trobaven els territoris colonials en el moment de la independència ? .....

.....
.....

- Quines foren normalment les constants polítiques que seguien a la independència :

1- .....

2- .....

3- .....

4- .....

5- .....

Activitat 6- Fetes les lectures i els exercicis, anoteu els conceptes més importants que heu anat analitzant

1-

.....
.....

2-

.....
.....

3-

.....
.....

4-

.....
.....

5-

.....

.....
6-
.....
.....

D.-Punts de reflexió

1- Per què creus tu que el món es divideix en aquests dos grans grups: del N. o Món Occidental i del S. o Països del Tercer Món.

.....
.....
.....

2- Enumera les diferències

MON OCCIDENTAL

PAÏSOS DEL SUD

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

3- Quines són les constants que defineixen la Democràcia occidental?

.....
.....

4- Creus tu que aquest sistema polític és el millor de tots? ..... Per què?

.....
.....
.....

5- Creus tu que el model de Democràcia occidental és el que es pren com a model en tots els països quan es democratitzen ..... . Pensa una mica i comenta si és vàlida aquesta opció

.....
.....
.....

6- Quines creus què són les causes per les quals costa tant l'organització d'un país quan aquest aconsegueix la seva independència? .....

.....
.....

7- La instauració de la Democràcia a Xile amb Salvador Allende no va triomfar i el cop d'estat del General Pinochet va desfer totes les esperances. Com podem explicar aquest fet des de la visió ..... occidental?.

.....
.....
.....

8- Quines són les causes que mouen als països de la Conferència de Bandung a reunir-se?

.....
.....
.....

9- Creus que les reivindicacions que venen dels països del Tercer Món són escoltades?.....

Raona la resposta

.....
.....
.....

4- *Segona baula del pont cognitiu a partir de l'organitzador previ*

A) El tercer món a casa

Activitat 1- Llegeix els resultats d'aquestes enquestes

Text 1- La pobresa a Espanya

Tot i pertànyer a un país on hi ha una democràcia instaurada, encara hi ha a Espanya bosses de

pobresa

(Informe realitzat per FOESSA per *Espanya*)

Pobresa severa 1,5 milions de persones (menys de 18.895 pts al mes (3,64)

Pobresa relativa (de 18.895 a 37.790) (16,52)

Ingressos baixos 44, 03 (Baixos i molt baixos=64,19)

Ingressos mitjans 28,77

ingressos alts (7,04)

Pobresa per percentatge d' individus pobres:

Províncies amb més pobresa: Salamanca, Badajoz, Àvila, Càceres

Províncies amb menys pobresa Àlaba Madrid, Navarra, Vizcaya

EL PERIÓDICO 11 de octubre de 1994

A Catalunya:

Catalunya s'apropa a la mitjana europea amb 15 de famílies pobres (250.000 famílies aproximadament i 750.000 pobres)

Les comarques més pobres són: Montsià, Baix Ebre, Ribera d'Ebre, Terra Alta, Priorat, Pallars i Alt Urgell

Les comarques més riques són: Empordà, Gironès, la Selva, Osona

La causa més important de la pobresa és hereditària

Els pobres es troben preferentment a arees rurals i entre els vells on hi ha bosses de pobresa encadenades

A Catalunya un 10 de la població amb ingressos més baixos no arriba al 2,5 de la renda total i un 10 amb més ingressos acumula una quarta part de la renda total

A Barcelona capital

La renda mitjana per càpita a l'any a Barcelona es distribueix així per barris:

< de 730.174: Ciutat Vella i Nou Barris

de 730.174 a 860.830 Sants- Monjuich Sant Andreu, Sant Martí, Horta-Guinardó

> 860.830 Eixample, Les Corts, Sarrià-Sant Gervasi, Gràcia

Província de Barcelona

Els municipis de la província de Barcelona més pobres (renda < 567.470) són: Badalona, Santa Coloma de Gramanet, Sant Adrià, Ripollet, Sant Vicenç dels Horts, Esplugues, Prat de Llobregat, Viladecans

Activitat 2-

Contesteu en grups les preguntes següents:

1- Quines regions espanyoles són més pobres?

.....
.....
.....

2- Quina és la renda per càpita que serveix de base per a dividir les classes socials en aquesta enquesta?

.....

3- Quines comarques catalanes són més pobres?

.....
.....
.....

4- Quins són els barris més pobres de Barcelona, segons aquesta enquesta?

.....
.....
.....

5- Quina és la renda per càpita que serveix de base per fer la divisió de classes socials a Barcelona?

.....

Activitat 3

-Fes una gràfica de sectors dels resultats de la pobresa a Espanya

Activitat 4

-Fes un resum dels resultats de les enquestes i de la gràfica resultant i exposa a continuació quines solucions hi veus al problema de la desigualtat social (en 40-50 paraules)

.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B) Democràcia i violència

Activitat 1

Llegeix la següent notícia apareguda a la premsa

Text 1 - La violència a algunes capitals d'Amèrica Llatina

-Rio: "Uns dies abans de las eleccions generals , el candidat socialista a governador de Rio de Janeiro, Anthony Garotinho, volia organitzar un acte públic a una "favela", però li van advertir els enviats dels narcotraficants que controlen el barri de barraques que els demanés permís per a dirigir-se al seu electorat. Concedit el permís, el candidat va parlar davant dels "favelats", envoltat per les milícies de la cocaïna, uns 20 joves armats amb poderosos fusells"

Sao Paulo "Al gran Sao Paulo [...] les estadístiques policials són esgarrifadores: a cada hora una violació, 14 robatoris, 7 robatoris de cotxes i cada dia 15 homicidis.
La policia militaritzada de Sao Paulo era fins l'any passat responsable de unes 1500 morts anuals"

Bogotà: "Els habitants de Bogotà viuen a l' altura de la neura. Una pintada al centre de la capital sintetitza el sentir de llurs habitants: "Bogotà, a 2.630 metres de paranoia sobre el nivell del mar"
La psicosis va des de la possibilitat de ser atrapat per algun assassí o lladre en qualsevol dels barris mal il.luminats de les 34.270 hectàrees de la metròpolis, a la desconfiança cap a la policia i la impunitat que fa que les víctimes no presenten denúncies"

Caracas:"Els tres milions i mig de habitants de Caracas viuen entre reixes i sota toc de queda voluntari des de les vuit de la nit [...] Cada cap de setmana es produeixen entre 35 i 40 morts violentes per assassinats i baralles passionals a l'area metropolitana"

Lima "Als carrers de Lima, la capital peruana, la policia no apareix, excepte per a sol·licitar suborns per infraccions de tràfic, reals o imaginàries, o per a servir de escolta als funcionaris públics [...]

Molts habitants de barris marginals es prenen la justícia pel seu compte i els linxaments de petits delinqüents es fan normals a Lima"

"EL PAÍS" Diumenge 6 de novembre 1984

Activitat 2

Resol aquestes qüestions:

-Situa en un mapa mut aquestes capitals de Sudamèrica.
(ANNEX 1.)

-Esbrina llur sistema polític actual amb ajut d'una enciclopèdia i escriu-lo.

.....
.....
.....

-Contesta: Hi pot haver democràcia real amb aquests fets? per què? (4-5 línies)

.....
.....
.....
.....
.....

C.- Les Nacions Unides

Activitat 1

-Llegeix atentament el text.

Text 1. Finalitat de les Nacions Unides

- "-Unir les nostres forces per a mantenir la pau i la seguretat internacionals"
- "-Acceptar els principis i adoptar els mètodes que assegurin que no es farà un mal us de la força de les armes si no és en interès comú"
- Recórrer a les institucions internacionals per promoure el progrés econòmic i social de tots els pobles

Activitat 2

-Busqueu en grup en una enciclopèdia, a la biblioteca o a casa, quina és la tasca de cadascuna d'aquestes organitzacions que formen part de la ONU i escriu-ho al costat

<i>Organitzacions</i>	<i>Tasca que realitzen</i>
<i>1- La ONU: Assemblea General.</i>	
Consell de Seguretat	
Comitè d'Estat Major	
Comitè de desarmament..	
<i>2- Tribunal Internacional de Justícia..</i>	
Programa pel Medi Ambient (PNUMA).	
Programa pel Desenvolupament (PNUD)	
Alt Comissionat	

pels refugiats (ACNUR)	
Fons per a l'Infància (UNICEF)	
<i>3- Consell d'Administració Fiduciària</i>	
Fons Monetari Internacional (FIM)..	
<i>4- Consell Econòmic i Social</i>	
Organització per a la cultura i l'alimentació (FAO)	
Organització per a la Educació, Ciència i Cultura (UNESCO).	
Organització per a la Salut (OMS).	
Organització internacional del treball (FAO)	
<i>5- Secretariat</i>	

D) Voluntariat per arreglar els problemes entre països: les ONGS

Activitat 1

Llegeix aquesta informació

Text 1-

Un altre tipus d'organitzacions diferents, per a solucionar les dificultats entre països i a escala mundial, són les ONGS: organitzacions que actuen al marge de la política.

El gran avantatge de les ONGS rau en ser més efectives i ràpides que les Nacions Unides i que les institucions polítiques, sobre tot per a resoldre problemes concrets i puntuals. Els seus membres son fonamentalment voluntariat.

Activitat 2

Treball de recerca

Busqueu en algun catàleg o llista telefònica informació sobre l'activitat desplegada per cadascuna d'aquestes ONGS i altres que trobeu. Anoteu-la al costat del nom de l'ONG

- ACSUR .....
- INTERMON .....
- GREENPEACE.....
- AMNISTIA INTERNACIONAL: .....
- DEPANA .....
- METGES SENSE FRONTERES:.....
- MANS UNIDES .....
- CREU ROJA.....
- Fundació OLOF PALME.....
- JUSTÍCIA I PAU.....
- CÀRITAS.....

Activitat 3-

-Contesta la següent pregunta:

Segons l'informació anterior, per què les ONGS s'han fet necessàries, avui dia?

.....
.....
.....
.....
.....

Activitat 4 - Les ONGS i les Nacions Unides, en quins aspectes s'oposen?

En grups de quatre o cinc, empleueu aquest quadre, situant les Nacions Unides i les ONGS en graus de menys i més

<i>ASPECTES</i>	<i>MÉS</i>	<i>MENYS</i>
Rapidesa		
Burocràcia		
Cost		
Solucions més provisionals		
Conflictes amb governs		
Moltes reunions		

4- Resum . Consolidació de coneixements.

Activitat 1- Visualitzar un film.

Visualitzar de la pel·lícula GANDHI o alguna altra relacionada amb les activitats d'aquesta unitat. (durada 3 h.)

Activitat 2-

Emplena la següent fitxa tècnica:

Director
Fotografia
Decorats
Muntatge
Actors
Estudis
Productora

-Anàlisi del Film

Tema: resum o títol del film
Esquema argumental. fer el resum de la pel.lícula.
Identificació dels personatges
Situat en el temps i l'espai el film.
Entorn històric. Cal situar el moment històric del film a ser possible cal com-
tar les escenes i els punts a on queden reflectides els moments històrics.

Activitat 3-

Valoració personal. Has de fer un comentari sobre el film amb tots els suggeriments que tu
creguis convenient fer.

Activitat 4-

Explica de quina manera la visualització del film t'ha ajudat a comprendre la
situació dels poble que lluiten per aconseguir el seu propi govern.

BIBLIOGRAFIA DE LA UNITAT 3

ALLENDE, I. (1994) . La casa de los espíritus. Plaza Janés. Barcelona.

DUROSELLE,J.B. (1971). Europa de 1815 hasta nuestros días; vida política y relaciones
internacionales. Nueva Clio. Barcelona.

GIRALT-ORTEGA-ROIG. (1976). Textos, mapas y cronología de la historia moderna y
contemporánea. Teide. Barcelona.

GUILLEN, C. (1977). Per entendre en política: democràcia per a principiants. Nova Terra. Barcelona.

MARX CARL (1978) El capital 3 tomos. Fondo de Cultura Económica. México

MIEGE, J.L. (1975) . Expansión europea y descolonización de 1870 a nuestros días. Nueva Clio.la Historia y sus problemas .Barcelona.

PANIAGUA SOTO, J.L. (1981). Regímenes políticos. Salvat Ed. Aula Abierta. Barcelona.

REMOND, R. (1980). El siglo XX de 1914 a nuestros días. Vicens bolsillo. Barcelona.

SALVAT EDITORES. (1973). Colonialismo i neocolonialismo. Grandes Temas 63. Barcelona.

VICENS VIVES, J. (1974). Historia General Moderna. Montaner y Simón. Barcelona.

VILARRASA, A.(1986). Les eleccions democràtiques. Graó Editorial. Barcelona.

Publicacions periòdiques

"El Periódico" 11 de octubre de 1994

"El País" 6 de novembre 1984